Помнік Пушкіну ў Маскве.

6 чэрвеня мінае 160 год з дня нараджэння Аляксандра Пушкіна — самага вялікага рускага паэта. Пушкін славіцца ва ўсім свеце. Ён блізкі і дарагі ўсяму прагрэсіўнаму чалавецтву таму, што яго творчасць сугучна іх самым запаветным пачуццям — непарушнай веры ў сілу розума, у перамогу прагрэсу. Яго вершы гучаць на многіх мовах свету. Яму ўстаноўлены помнікі не толькі ў Расіі, але і за яе межамі, у гарадах Шанхаі (Кітай), Веймары (Германія), Бургасе (Балгарыя).

Святкуючы гэту знамянальную дату, замест кветак пад помнік паэта, мы нясем яму свае пачуцці, складаем падзяку за хваляванні, якія перажываем, чытаючы яго вершы.

А. Пушкін

ПОМНІК

Я помнік сам сабе узнёс нерукатворны,
Туды не зарасце народная трапа,
Вышэй узняўся ён вяршыняй непакорнай
Александрыйскага слупа.

Не, ўвесь я не памру — душа не стане прахам,
У ліры дарагой свой захавае жар, —
І слаўны буду я, пакуль пад Млечным шляхам
Жыў будзе хоць адзін пясняр.

Пачуюць пра мяне па ўсёй Русі вялікай,
І кожны назаве той моваю, што звык.
І горды ўнук славян, і фін, і зараз дзікі
Тунгус, і стэпаў друг калмык.

І доўга буду я за тое люб народу,
Што ў сэрцах добрае я лірай абуджаў,
Што ў жудасны мой век уславіў я свабоду
І літасць к занядбаным зваў.

Нябёсаў голасу, о муза, будзь паслушна,
Не бойся крыўд, вянца не вымагай,
Паклёпы і хвалу выслухвай непарушна
І спрэчкі з блазнам не прымай.

Пераклад М. Лужаніна

Цэна 60 гр. Цана 60 гр.

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 23 (171) БЕЛАСТОК. 7 ЧЭРВЕНЯ 1959 года ГОД IV

Стварэнне Прамыслова-гаспадарчага праўлення «Betesca»

На апошнім пленуме ГП БГКТ, які, як мы ўжо пісалі, адбыўся 24 мая г. г., створана Прамыслова - гаспадарчае праўленне «Betesca». Пленум зацвердзіў таксама рэгулямін «Betesci». Паводле гэтага рэгуляміна Прамыслова - гаспадарчае праўленне «Betesca» з'яўляецца грамадскім органам БГКТ у галіне гаспадарчай дзейнасці Таварыства і адказвае непасрэдна перад Пленумам ГП БГКТ.

Заданнем Прамыслова-гаспадарчага праўлення з'яўляецца апрацоўка канцэпцыі, праграмы і заданняў гаспадарчай дзейнасці, зацвярджэнне напрамкаў арганізацыйных работ, палітыкі кадравай і фінансавай, аналізаванне гаспадарчай дзейнасці прадпрыемстваў, нагляд і каардынацыя гаспадарчай дзейнасці прадпрыемстваў, зацвярджэнне балансаў прадпрыемстваў і інш.

У склад Прамыслова-гаспадарчага праўлення ўвайшлі: Баравік Міхась, Ластаўка Пётр, Майсеня Кастусь, Навіцкі Уладзімір, Садоўскі Хвёдар, Сідаровіч Кастусь, Туронак Юры, Хлябіч Кастусь і Ювзюк Уладзімір.

Старшынёй Праўлення «Betesci» выбран Пётр Ластаўка, а яго намеснікам Кастусь Сідаровіч.

У Аддзеле БГКТ у Міхалове

У сераду, 27 мая, адбылося пасяджэнне Праўлення Павятовага Аддзела Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Міхалове. Абмеркавана справа падрыхтоўкі да павятовага агляду беларускіх мастацкіх гурткоў, які мае адбыцца ў нядзелю, 7 чэрвеня, у Міхалове.

Выбралі таксама новага старшыню Праўлення ў асобе Івана Азяблы.

(ся)

Узнагароджанне дзеячоў Беларускага грамадска культурнага таварыства

У нядзелю, 24 мая, у чытальні Ваяводскай бібліятэкі ў Беластоку адбылася ўрачыстасць уручэння грашовых узнагарод дзеячам культуры. Устанавіла іх Міністэрства культуры ў сувязі з Народным святам.

Між іншым, прэміямі па 1000 злотых узнагароджаны два дзеячы БГКТ за заслугі ў галіне развіцця артыстычнага руху. Гэта настаўніца Галя Карпюк са Шчытоў (Бельскі пав.) і настаўнік Аляксандр Закройшчык з Клейнік (Гайнаўскі пав.)

Жадаем ім далейшых поспехаў на ніве развіцця і прапаганды народнай культуры. (ся)

УДАЛЫ ВЕЧАР

19 мая ў Клубе міжнароднай кніжкі і друку ў Беластоку адбыўся літаратурны вечар, на якім сустрэліся з насельніцтвам горада члены літаратурнага аб'яднання пры рэдакцыі «Ніва» — Віктар Швед і Яша Бурш. Яны чыталі свае вершы і адказвалі на пытанні. Зацікаўленасць нашымі паэтамі была вялікая. Нягледзячы на цёплы, прыгожы вечар, усе месцы ў клубе былі заняты. Прысутнічала не менш 200 асоб.

Прысутныя вельмі цёпла прыймалі нашых паэтаў, жадаючы ім далейшых поспехаў у творчай працы.

Беластоцкі паэтычны вечар сведчыць, што трэба больш арганізоўваць такія сустрэчы, яны выдатна прычыняюцца да папулярызацыі нашай дзейнасці сярод цэлага польскага грамадства. Вечар арганізавалі Міжнародны клуб кніжкі і друку і гарадскі аддзел БГКТ.

Выступае Віктар Швед, побач, справа, Яша Бурш. Фота — Л. Каралеўскі

Дэлегацыя польскіх будаўнікоў і меліяратараў у Беларусі

29 мая ў Мінск самалётам з Варшавы прыбыла дэлегацыя польскіх будаўнікоў і меліяратараў на чале з намеснікам старшыні Савета Міністраў Польскай Народнай Рэспублікі Пятром Ярашэвічам. У складзе дэлегацыі — міністр будаўніцтва і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў Стэфан Петрусевіч, намеснік міністра будаўніцтва і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў Станіслаў Арашкевіч, намеснік міністра цяжкай прамысловасці Зігмунт Кех, галоўны інжынер аб'яднання будаўнічых машын Мечыслаў Катовіч, член калегіі Міністэрства сельскай гаспадаркі, дырэктар дэпартамента механізацыі і электрыфікацыі сельскай гаспадаркі Ян Баянчык, дырэктар Інстытута меліярацыі і зялёных кармоў Зігмунт Сохань, загадчык сакратарыята намесніка старшыні Савета Міністраў ПНР Тадэуш Левандоўскі.

У Мінскім аэрапорце гасцей сустракалі намеснік старшыні Савета Міністраў БССР У. Г. Каменскі, віцэ - прэзідэнт Акадэміі сельскагаспадарчых навук БССР М. Я. Мацапура, старшыня Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па справах будаўніцтва і архітэктуры У. А. Кароль, міністр будаўніцтва БССР І. М. Жыжаль, міністр сельскай гаспадаркі БССР М. М. Луцэнка, паэт Максім Танк, начальнікі ўпраўленняў Саўнаргаса БССР А. Г. Базаеў, С. М. Кішкін, старшыня выканкома Мінскага гарадскога Савета дэпутатаў працоўных В. І. Шарапаў і іншыя.

Дэлегацыю сустракаў таксама саветнік пасольства Польскай Народнай Рэспублікі ў Маскве Лаләаў Вайтыга, які прыбыў у Мінск.

Пётр Ярашэвіч, між іншым, заявіў перад мікрафонам:

— Дарагія таварышы! Ад імя нашай дэлегацыі перадаем вам, дарагія беларускія сябры, сардэчнае віншаванне. Як жыхары Варшавы, асабліва горача вітаем грамадзян цудоўнай сталіцы Беларусі — горада Мінска, які як і Варшава, быў па-варварску знішчан фашысцкімі захопнікамі, а сёння адраджаецца і расцвітае, становіцца яшчэ больш прыгожым, чым быў да вайны. Сардэчна дзякуем за гасцінную сустрэчу нашай дэлегацыі.

Мы прыбылі да вас, каб пазнаёміцца з дасягненнямі ў некаторых галінах гаспадарчага будаўніцтва. Асабліва нас будуць цікавіць прамысловае і жыллёвае будаўніцтва, а таксама меліярацыйныя работы, машыны і прылады для выканання гэтых работ.

Мы хочам таксама пазнаёміцца з вашымі тэхнічнымі дасягненнямі, каб яны маглі служыць нам для паскарэння і ўдасканалення будаўніцтва сацыялістычнай гаспадаркі ў нашай краіне.

Мы глыбока перакананы, што будзем мець многа карысці ад сваёй паездкі, што наш візіт і знаходжанне будуць таксама карыснымі, як і ўсякі наш прыезд у СССР, дзе мы вучымся, дзе заўсёды атрымліваем дружалюбную дапамогу і параду.

Але перш за ўсё мы жадалі б, каб наш візіт паслужыў умацаванню братніх непарыўных сувязей, дружбы і адзінства, якія аб'ядноўваюць нашы суседнія народы: гераічны і працавіты беларускі народ з нашым польскім народам.

Нішто так не служыць умацаванню дружбы, як жывая сувязь, якую ажыццяўляюць людзі, як збліжэнне і ўзаемнае знаёмства і супрацоўніцтва.

Пад польскім флагам

Польская Народная Рэспубліка становіцца краінай з развітым гандлёвым флотам. У цяперашні час гандлёвыя судны, якія плаваюць пад польскім флагам, заходзяць больш чым у 35 партоў свету. Польшча пастаянна звязана марскімі лініямі з Японіяй, Кітаем, Савецкім Саюзам, Бірмай, Інданезіяй, Дэмакратычнай Рэспублікай В'етнам, Індыяй, Канадай, ЗША, портамі Афрыкі, Паўднёвай Амерыкі і г. д.

Наша краіна мае некалькі дзесяткаў гандлёвых суднаў агульным водазмяшчэннем каля 500.000 тон. У мінулым годзе польскія гандлёвыя судны на акіянскіх лініях перавезлі амаль паўтара мільёна тон розных грузаў.

Праца па гісторыі беларускай літаратуры

Інстытут літаратуры імя Янкі Купалы Акадэміі навук БССР распачаў стварэнне чатырохтомнай „Гісторыі беларускай літаратуры". Работа такога маштабу, якая ахапляе перыяд, пачынаючы са старажытнейшых часоў і да нашых дзён, праводзіцца ўпершыню.

Спачатку выйдуць два тамы, прысвечаныя беларускай савецкай літаратуры. У іх галоўная ўвага ўдзяляецца станаўленню літаратурнага працэсу, развіццю сацыялістычнага рэалізма, ідэйнаму росту, жанравай разнастайнасці і аналізу творчасці асобных пісьменнікаў. У тамах распрацоўваецца таксама ўзаемасувязь з літаратурамі братніх народаў.

У двух іншых тамах будзе вычарпальна асветлена гісторыя літаратуры дакастрычніцкага перыяду.

Цяпер вядзецца складанне поўнай бібліяграфіі беларускай савецкай літаратуры.

Наступіла рэгуляцыя цэн

Ад 1-га чэрвеня ўвайшла ў жыццё пастанова нашага ўрада аб рэгуляцыі цэн некаторых прадуктаў і знiжцы цэн некаторых тавараў.

На нашым рынку да гэтага часу былі некаторыя недарэчнасці. Усякага мяса было колькі хочаш. Тольк валавіну заўсёды хутка раскуплялі, заўсёды цяжка было яе дастаць, таму што ў параўнанні з свініной яна была даволі таннай. Вось таму наступіла падвышка цэн валавіны на 26 працэнтаў.

Каб выраўнаць рост выдаткаў насельніцтва ў сувязі з падвышкай цэн валавіны адначасова наступіла значная знiжка цэн рысу і селядцоў. І так кілаграм рысу каштуе не 13 зл. і 16 зл. (залежна ад гатунку), а 8 зл. і 10 зл. Прыкладна так выглядае справа і з селядцамі.

На працягу года дзяржава прадае валавіны 88 мільёнаў кг. Значыць, пасля падвышкі прыкладна ў год гэтая ж самая колькасць мяса будзе каштаваць на 440 мільёнаў зл. больш.

Рысу за год прадае дзяржава 70 мільёнаў кг, а тых селядцоў, цана якіх цяпер зніжана, прадаецца 31 мільён кг. Значыць, сума, вынікаючая са зніжкі рысу выносіць 350 мільёнаў зл., а са зніжкі селядцоў 93 мільёны зл. Такім чынам, у дзяржаўным маштабе, сума, вынікаючая з падвышкі валавіны, ураўнаважваецца са зніжкай цэн рысу і селядцоў.

З 15 чэрвеня будзе на 55 працэнтаў вышэйшая цана за білеты на цягнік. Але цэны месячных білетаў для працаўнікоў і школьнікаў не падвышаюцца.

Каб выраўнаць выдаткі насельніцтва на праезды цягнікам, 1-га чэрвеня абніжаны цэны тавараў лёгкай прамысловасці, а менавіта некаторых тканін, шарсцяных тканін, адзежы, абутку, панчох, шкарпэтак і г. д. У гадавым маштабе знiжка цэн на гэтыя тавары складае суму 1.750 мільёнаў зл.

Змены ў цэнах будуць садзейнічаць далейшай стабілізацыі нашага рынку і ўстанаўленню больш правільных прапорцый у датыхчасовых цэнах.

М. Х.

СПОРТ

Чэмпіянат Еўропы па боксу выйгралі палякі

Нядаўна ў швейцарскім горадзе Люцэрне закончыўся XIII чэмпіянат Еўропы па боксу. У спаборніцтвах удзельнічала каля 200 баксёраў з 23 краін. Выдатнага поспеху дабіліся польскія баксёры. Яны здабылі 3 залатыя медалі (Адамскі, Дрогаш, Петшыкоўскі), 2 сярэбраныя (Дампц, Валясэк) і 2 бронзавыя (Завадскі, Енджаеўскі), займаючы ў неафіцыйнай пунктуацыі першае месца перад СССР, Італіяй і Заходняй Германіяй.

ДАРОГА ДА КАНФЕРЭНЦЫІ НА ВЫШЭЙШЫМ УЗРОЎНІ

Нягледзячы на тое, што Жэнеўская канферэнцыя міністраў замежных спраў хутка закончыцца, зарана рабіць яшчэ поўную ацэнку яе поспехаў. Балансу канферэнцыі, між іншым, нельга зрабіць таму, што яе пасяжовасць з часам узрастае. Такім чынам, апошнія дні ў яе працы могуць прынесці рашэнні яшчэ больш значныя, чым мы спадзяваліся.

Аднак незалежна ад далейшага ходу падзей ужо сёння можна сцвердзіць, што вынікі Жэнеўскай канферэнцыі дадатныя. А гэта відаць з наступных спраў.

Па - першае, перамог прынцып, што толькі метад мірных перагавораў, а не гонка ўзбраенняў, не атамныя выбухі, можа прынесці поспехі для міру.

Па-другое, цяперашняя Жэнеўская канферэнцыя з'яўляецца вялікім крокам наперад у параўнанні з папярэднімі падобнымі канферэнцыямі. Калі, напрыклад, у 1955 годзе міністры замежных спраў чатырох дзяржаў згодны былі толькі ў тым, што не могуць згадзіцца на ніякія ўступкі, то цяпер праца канферэнцыі праходзіла пад знакам узаемных уступак. Напрыклад, уступкай з боку Савецкага Саюза была адмова ад аднабаковага заключэння мірнага трактату з Германскай Дэмакратычнай Рэспублікай у выпадку, калі Захад адкіне савецкія прапановы. Заходнія міністры, хоць трохі і менш уступчывыя, паказалі таксама жаданне дасягнуць пагаднення. Уступка Захаду была, напрыклад, у выключэнні з так званага «пакету прапаноў» справы Берліна. Нягледзячы на тое, што заходнія прапановы не прадугледжваюць ніякіх мерапрыемстваў, якія ліквідавалі б акупацыю Берліна, аднак здаецца, што прынамсі частковае пагадненне ў гэтай справе будзе дасягнута. Перш за ўсё павінна быць прынята савецкая прапанова, каб прызнаць сувярэннай уладу Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі над камунікацыйнымі шляхамі, якія вядуць да Берліна. У сувязі з гэтым органы ГДР павінны прыняць кантрольныя функцыі, звязаныя з доступам да гэтага горада.

На лік перамог Жэнеўскай канферэнцыі трэба запісаць і тое што заходнія дзяржавы фактычна прызналі існаванне Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі як дзяржавы, якая мае поўную ўладу на ўсходняй тэрыторыі Германіі. А гэты факт азначае супроцьпастаўленне старанням Адэнаўэра, які імкнецца да выключнага прадстаўлення германскага народа.

— Жэнева азначае выхад усходнегерманскай замежнай палітыкі на міжнародную арэну, — сцвярджаюць заходнія палітыкі і журналісты. Дэлегацыя ГДР выкарыстала сваё прабыванне ў Жэневе для шырокай папулярызацыі сваёй мірнай, антымілітарнай палітыкі. Гэты факт будзе мець велізарнае значэнне ў будучыні пры наступных канферэнцыях, прысвечаных германскім пытанням. Тое, што такія канферэнцыі будуць мець добрыя вынікі, сёння здаецца ўжо пэўным.

Жэнеўская канферэнцыя міністраў замежных спраў, хоць і не вырашыла ўсіх праблем, пастаўленых на парадку дня, падрыхтавала аднак грунт да спаткання кіраўнікоў урадаў чатырох вялікіх дзяржаў. Заходнія палітыкі называюць ужо нават дату будучай канферэнцыі на вышэйшым узроўні. Павінна была б адбыцца яна праз паўтара месяца, гэта значыць у другой палове ліпеня. Значэнне Жэнеўскай канферэнцыі міністраў замежных спраў заключаецца і ў тым, што пралажыла яна дарогу да спаткання на вышэйшым узроўні.

Цяжка сказаць, ці гэтыя меркаванні спраўдзяцца. У сучасны момант аднак ёсць толькі адзін чалавек, які не прагне спаткання на вышэйшым узроўні. Гэта Адэнауэр. Яго прыезд у Вашынгтон, доўгія размовы з прэзідэнтам Эйзенхаўрэм, — усім гэтым ён хацеў змусіць амерыканскі ўрад прыняць цвёрдае становішча ў размовах з Савецкім Саюзам. Старанні Адэнауэра аднак не дадуць вынікаў, таму што Жэнеўская канферэнцыя міністраў замежных спраў зрабіла ўжо ўступныя крокі на шляху да дасягнення пагаднення ў справе забароны атамных выпрабаванняў і разрадкі напружанасці ў Сярэдняй Еўропе. Гэтыя два пытанні побач з ужо гістарычнай германскай праблемай з'явяцца, напэўна, прадметам найбліжэйшых перагавораў на вышэйшым узроўні.

Уладзімір ЛАЗІНСКІ

Карэспандэнцыя з Мінска

НА ГАЛОЎНЫМ НАПРАМКУ

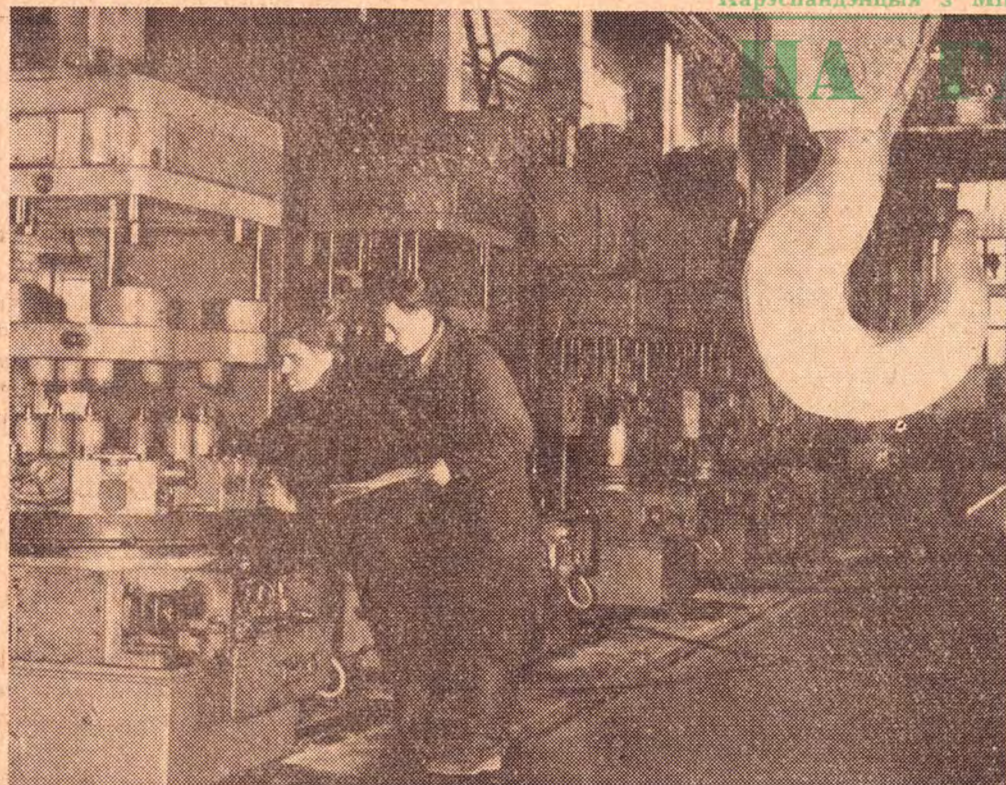

На Даўгабродскай вуліцы, галоўнай артэрыі вялікага прамысловага раёна Мінска, імчацца аўтобусы і трамваі. На Даўгабродскай шмат прыпынкаў. Амаль усе яны называюцца па імёнах прадпрыемстваў: «Гіпсавы завод», «Трактарны завод», «Падшыпнікавы завод». Два гады таму назад на вуліцы з'явіўся новы прыпынак — «Завод аўтаматычных ліній». Давайце сойдзем тут і пазнаёмімся з маладым прадпрыемствам.

Мінскі завод аўтаматычных ліній — МЗАЛ — вырас за незвычайна кароткі тэрмін. Тры гады таму назад на невялікі пустыр прыйшлі будаўнікі. Праз год многія з іх памянялі ватэрпас на штангенцыркуль — сталі прамысловымі рабочымі. У 1958 годзе МЗАЛ выпусціў першыя станкі, апярэдзіўшы план на цэлы год!

Вось раскінуліся карпусы завода. Справа ад прахадной — будынак СКБ — спецыяльнага канструктарскага бюро. Больш 500 канструктараў ствараюць тут праекты разумнейшых агрэгатных станкоў і аўтаматычных ліній. Злева — ліцейны корпус. А прама — галоўны корпус завода. Зойдзем у яго. Тут вельмі прасторна. Шмат святла. Велізарныя вокны, шкляны дах. Насустрач ідзе невысокі чарнавалосы чалавек з жывымі вачыма. Гэта галоўны інжынер Сяргей Фурсаў. Папросім яго пазнаёміць нас з заводам.

Экскурсію Сяргей Уладзіміравіч пачынае з таго, што падводзіць нас да станка і, паказваючы на завадскую марку, пытае:

— Падобны?

На шэраблакітнай станіне ярка свеціцца нікеліраваны кружок. Вусікі антэнаў адкінуты назад, а паміж імі літары «МЗАЛ». Зразумела, мы пазнаем. Гэта — спадарожнік.

Спадарожнік выбраны завадской маркай не выпадкова. Маладое ж прадпрыемства — на галоўным напрамку тэхнічнага прагрэсу, на шляху аўтаматызацыі вытворчасці.

Пазнаёміўшы з маркай, галоўны інжынер расказвае аб станку:

— Гэты агрэгатны станок мы адпраўляем на Ліпецкі трактарны завод. Ён прызначаны для апрацоўкі кранштэйна пярэдняга кола. Вось гэтая дэталь. Гляньце, колькі ў ёй адтулін. Апрацоўваючы іх па чарзе, рабочы затрачвае 12 мінут. А цяпер свідраванне будзе рабіцца на нашым станку. У яго сем пазіцый, а гэта значыць, што адначасова будзе апрацоўвацца 6 кранштэйнаў. На гэта страціцца толькі 5 мінут. Рабочы рабіў за гадзіну 5 дэталей, а станок будзе — 72, у 14,4 раза больш.

— А што ўяўляе з сябе аўтаматычная лінія? — пытаемся мы.

Сяргей Уладзіміравіч ахвотна адказвае:

— Аўтаматычная лінія — гэта група агрэгатных станкоў, прызначаных для аўтаматычнай паслядоўнай апрацоўкі дэталей, аб'яднаная адзіным транспартным абсталяваннем. Канвеер вы бачылі? Дык вось, аўтаматычная лінія — гэта канвеер, дзе замест рабочых — станкі. Нядаўна мы запусцілі ў вытворчасць лінію па апрацоўцы асновы гідрадамкрата для Шадрынскага аўтаагрэгатнага завода. Яна складаецца з 22 станкоў, а замяняе адразу 74 звычайныя станкі.

Як будзе працаваць лінія? Спецыяльная прылада загрузіць у транспартнае абсталяванне дзве дэталі і падасць іх на першую пазіцыю. Праз 32 секунды гэтыя дэталі будуць на другой пазіцыі, а на першай з'явяцца дзве новыя і г. д.

Асобыя прыборы прыпомняць наладчыкам аб неабходнасці замены інструмента, аб найменшым браку. Аўтаматычныя кантралёры будуць правяраць спраўнасць інструмента, сачыць за тэхналагічнай паслядоўнасцю аперацыі.

Вось, нарэшце, дэталі прайшлі ўсе пазіцыі. Яны складваюцца на стэлажы. Праз 32 секунды да іх далучацца яшчэ дзве.

Цяпер на Шадрынскім заводзе 32 рабочыя на агрэгатных станках выпускаюць столькі ж прадукцыі, колькі будзе выпускаць наша лінія. Станкі займаюць 280 кв. метраў вытворчай плошчы. Сабекошт апрацоўкі адной дэталі 1 рубль 13 капеек. Выпуск у год на аднаго рабочага — 23 438 дэталей. А калі там будзе дзейнічаць лінія, то 10 чалавек на 10' кв. метры пры сабекошце дэталі 71 капейка дасягнуць выпуска на аднаго рабочага 75.000 штук дэталей.

А потым галоўны інжынер расказвае аб іншых аўтаматычных лініях і агрэгатных станках, якія будуць выпушчаны заводам і якія ўжо працуюць на прадпрыемствах Харкава і Ліпецка, Барнаула і Таганрога, Горкага і Уладзіміра і іншых гарадоў краіны.

У 1959 годзе будзе выпрадукавана 8 аўтаматычных ліній. А ўжо ў 1965 годзе завод зможа выпускаць іх столькі, колькі ў 1958 годзе зроблена на ўсіх прадпрыемствах краіны. МЗАЛ адзін будзе больш магутным, чым усе станкабудаўнічыя заводы Беларусі, разам узятыя.

В. МАТВЕЕЎ

З гісторыі камсамольцаў Беласточчыны (8)

БАРАЦЬБА ЗА ШКОЛУ на роднай мове

23 сакавіка 1934 года камсамол Заходняй Беларусі правёў дзень масавых выступленняў моладзі, дзень усеагульнай забастоўкі навучэнцаў Заходняй Беларусі, барацьбы за бясплатную школу на роднай мове, супроць ваенізацыі маладога падрастаючага пакалення.

У той час забастоўкамі былі ахоплены многія тысячы працоўных. Чатыры месяцы самаахвярна змагаліся за свае правы лесарубы, рабочыя дрэваапрацоўчых заводаў, возчыкі Беласточчыны, Гродзеншчыны, Слонімшчыны, Навагрудчыны, Палесся. Да іх далучыліся сезоннікі — моладзь Гарадка, Бельска, якая штогод вясной займалася ачысткай лясоў Белавежскай пушчы. Тут было створана 5 забастовачных камітэтаў. Маладыя рабочыя патрабавалі: павышэння заработнай платы да 2 злотых у дзень; аплаты з выпрацоўкі, а не акордна; зняцця наглядчыкаў; 8-гадзіннага рабочага дня; права бясплатна збіраць у лесе ягады і грыбы.

На фоне агульнай барацьбы з кожным днём усё больш і больш выдзялялася барацьба моладзі за школу на роднай мове. Школьнікі ў барацьбе за навучанне на роднай мове правялі ў радзе вёсак школьныя забастоўкі, масавыя выступленні.

У сваёй адозве, прысвечанай дню масавых выступленняў і ўсеагульнай школьнай забастоўцы, ЦК КСМЗБ указаў, што дзеці працоўных беларусаў, украінцаў, літоўцаў, яўрэяў з бацькамі і сваякамі ўвесь час гаварылі на сваёй роднай мове, у паланізатарскіх жа школах іх прымушалі карыстацца незразумелай, чужой мовай. Над імі насміхаліся, калі яны няправільна вымаўлялі польскія словы.

Камсамол імкнуўся ўцягнуць у барацьбу за школу на роднай мове самыя шырокія слаі моладзі. Камсамол заклікаў юнакоў, дзяўчат, школьнікаў, дзяцей, каб яны ўсе, як адзін выступілі на рашучую барацьбу з фашысцкім урадам, за школу на роднай мове.

Гэтая барацьба магла быць паспяховай толькі тады, калі разам з моладдзю і дзецьмі выступяць дарослыя. Звяртаючыся да бацькоў, братоў і сясцёр вучняў і дзяцей, якія не ахоплены школамі, ЦК КСМЗБ заклікаў, каб яны неадкладна выступілі на рашучую барацьбу з фашысцкім урадам, за школу на роднай мове, калі яны клапоцяцца аб сваіх дзецях і хочуць, каб яны мелі будучыню.

У звароце падкрэслівалася, што фашысцкі ўрад здзірае з працоўных апошнюю кашулю за падаткі, траціць мільярды на паліцыю, секвестратараў, на падрыхтоўку імперыялістычнай вайны ў першую чаргу супроць Савецкага Саюза.

У той жа час ён закрывае навучальныя ўстановы для дзяцей рабочых і сялян. Урад разграміў усе беларускія школы. Цяпер ён знішчае літоўскія, украінскія, яўрэйскія.

Дзень 23 сакавіка 1934 года быў сапраўдным днём масавых выступленняў моладзі за школу на роднай мове. На вуліцах у гарадах, у буйных населеных пунктах вывешваліся транспаранты з патрабаваннем школы на роднай мове. Сярод насельніцтва былі распаўсюджаны адозвы ЦК КПЗБ, спецыяльна выдадзены лятучкі, газета «Малады камуніст». У радзе школ камсамольцы і піянеры загадзя расклалі па партах лятучкі і адозвы ЦК КСМЗБ, прысвечаныя дню 23 сакавіка.

На заняткі ў гэты дзень школьнікі ўсюды ішлі без кніг. На пытанні настаўнікаў яны адказвалі на роднай мове, спявалі рэвалюцыйныя песні, са школы вярталіся арганізавана.

Арганізацыяй масавых выступленняў дзяцей і моладзі за школу на роднай мове камсамол Заходняй Беларусі яшчэ больш узняў свой аўтарытэт, у радзе мясцовасцей стварыў піянерскія арганізацыі. Натуральна, што гэта выклікала абурэнне з боку фашысцкіх правіцеляў. Камсамольскія арганізацыі былі падвергнуты рэпрэсіям. Пачалося ўзмоцненае сачэнне за членамі сакратарыята ЦК КСМЗБ. Ён вымушан быў пакінуць Вільню. Адзін з членаў сакратарыята М. І. Дворнікаў («Герасім») для падтрымання сувязі з ЦК КСМ Польшчы і з партыйным кіраўніцтвам, для каардынацыі далейшай барацьбы быў камандзіраван у Варшаву, другі — накіраван у Беласток, трэці — у Брэст.

МІКАЛАЙ АЛТУХОЎ

НА ПРАДВЕСНІ

За вакном злуецца завіруха,
Вецер задыхаецца ў журбе...
Я адзін,
Любімая падруга,
Я бясконца мару аб табе.
О, вясна!
Прыйдзі ты, каб да мілай
Даўняя сцяжынка ажыла!
...Ты бясшумна дзверы адчыніла
І сказала проста:
— Я прыйшла.

* * *

Як не прыйдзеш ты пад вечар
У лясочак над ракой,
Гора мне сутуліць плечы
І смяецца нада мной.
Па зусім глухіх сцяжынках
Я нясу тугу маю,
Пра цябе, мая дзяўчынка,
Песню сумную пяю.
І у песні
З тварам веснім
Ты ўстаеш, знікае цьма...
Але ж гэта толькі песня,
А не ты,
Не ты сама!..

Спрактыкаваныя пальчыкі завівальніц «накладаюць» прыгожую вопратку цукеркам.

НА САЛОДКАЙ ФАБРЫЦЫ

Ці елі вы калі-небудзь «арэх у шакаладзе», папулярную ў нас «сліўку» або «какаовую краянку»? Не?! Тады я асмелюся сказаць, што вы зусім не ведаеце ў чым смак. Дык дарэчы вам будзе ведаць, хто і дзе іх робіць.

Фабрыка цукерак у Бацечках ля Беластока была створана ў 1953 годзе. Гэта адзіная такога тыпу фабрыка на Беласточчыне. Яна ўваходзіць у склад спулдзельні перапрацоўкі спажывецкіх прадуктаў. Мы наведалі «салодкую» фабрыку. Будынак, дзе яна змяшчаецца, звонку амаль зусім не розніцца ад іншых будынкаў у Бацечках. Але, калі ўвойдзеш у сярэдзіну, дык адразу кідаецца ў вочы нешта іншае, чаго нідзе не ўбачыш на Беласточчыне. Больш за ўсё хлыне тут да цябе прыемны пах шакаладу.

На фабрыцы нас ветліва сустрэў майстар цукеркавых вырабаў грам. Тадэуш Кішавара. Малады яшчэ майстар, ён ужо 14 год працуе ў гэтай прафесіі. Ён слыне за найлепшага спецыяліста цукеркавых вырабаў на Беласточчыне.

На фабрыцы працуе 40 асоб. Гэта пераважна жанчыны. Усе яны ў беленькіх, старанна адпрасаваных фартушках і ў такіх жа шапачках. На фабрыцы вялікі націск робіцца на асабістую гігіену і чысціню. Таму, хоць будынак зусім не прыстасаваны да прадукцыі і ў ім вельмі цесна, аднак тут усё на сваім месцы, парадак.

— Ну што ж, пачнем знаёміцца з нашай прадукцыяй, — прапанаваў нам майстар.

Мы падыйшлі да велізарных катлоў, у якіх робіцца малочна - шакаладная сумесь да вырабу цукерак. Тут, так сказаць, пануе брыгадзір грам. М. Чыжэўскі. Адзін узмах нажом — і адрэзаны кавалак цукеркавай сумесі плаўна кладзецца на вагу. Узважаная сумесь пераходзіць на стол да кармелькарскай памочніцы грам. Ірэны Буцько. Энергічныя поціскі доўгім нажом — і з-пад яго выходзяць роўненькія адна ў адну костачкі цукерак. Пасля гэтыя костачкі яшчэ раз абварваюцца ў шакаладным растворы і на стол завіярак вандруюць ужо гатовенькія пахучыя цукеркі. Адзін рух спрактыкаваных пальчыкаў завіярак — і нядаўна народжаныя цукеркі ўжо маюць прыгожую вопратку ў выглядзе каляровай этыкеткі з назвай цукеркі. Запакаваныя цукеркамі пачкі перасылаюцца ў магазін, дзе іх можна і варта купіць.

Аб перспектывах развіцця фабрыкі цукерак расказаў нам старшыня спулдзельні грам. Фёдар Кляпец:

— Прадукцыя цяперашняй цукерні складае 0,5 мільёна злотых у месяц. І хоць нашыя вырабы ідуць не толькі на Беласточчыне, але і ў Любліншчыне і ў Апольшчыне, а нават апошнім часам імі цікавіцца і заграніца, то ўсё ж пры сучасных умовах мы не маем магчымасцей павялічыць прадукцыю. Але ўжо ў 1962 годзе арганізуем навейшае прадпрыемства цукерка - пякарскіх вырабаў. Ужо куплена ў ГДР навейшая машына да цукеркавых вырабаў. Хоць каштавала яна 350 тысяч злотых, але і працаздольнасць яе 250 кілаграмаў цукеркавых вырабаў у гадзіну. Тады вось, — закончыў старшыня, — больш канкрэтна падумаем аб гандлі з заграніцай. Несумненна, будзем мець з гэтага не малую карысць.

Кіраўніцтва спулдзельні, як мы даведаліся ад старшыні, утрымоўвае сувязь з кандытаршчыкамі савецкай Беларусі. У мінулым годзе, калі ў Беластоку была дэлегацыя беларускіх спулдзельцаў, яны, між іншым, наведалі і адно з прадпрыемстваў спулдзельні перапрацоўкі спажывецкіх вырабаў. Менавіта тады беларускія сябры запрасілі старшыню — Фёдара Кляпца наведаць кандытарскае прадпрыемства ў Навагрудку. Сёлета старшыня выбіраецца паехаць у Беларусь. Яго асабліва цікавіць навейшы кандытарскі камбінат у Гомелі, дзе ён спадзяецца пабачыць шмат цікавага і карыснага, што можна было б увесці і ў нашу прадукцыю цукеркавых вырабаў.

Гатовыя цукеркі запакоўваюцца і высылаюцца ў магазіны.

Тэкст: В. Варшэўскі
Фота: Л. Каралеўскі

ДЗЕ ПРАЎДА?

У рэдакцыю прыйшоў ліст - ананім.

— Мы, сяляне вёскі Т-шы, звяртаемся да цябе, дарагая «Ніва», з вельмі важным пытаннем, якое турбуе не адных нас, а ўсё малазямельнае сялянства, — пішуць аўтары ліста.

— Чаму ў краіне, якая будуе сацыялізм, улады з такой павагай адносяцца да багачоў?

Сяляне, якія маюць ад 3 да 5 га зямлі ў нашай вёсцы, добрасумленна разлічваюцца з дзяржавай, яны не маюць ніякіх даўгоў, а багачы, што маюць па 12—15 га і больш, не плацяць дзяржаве падаткаў і не аддаюць паставак збожжа, бульбы, мяса, ды ім яшчэ ўльгі робяць.

Як гэта можа быць? Які настрой можа цяпер быць сярод вясковай беднаты? Дзе яна будзе шукаць свайго абаронцы?

У нас ёсць такія бедныя сем'і, у якіх маюцца лішнія рукі да працы, а іх таксама трэба карміць і адзяваць. І вось яны, каб зарабіць, ідуць да багачоў, выкідаюць гной з хлявоў.

Ад 1956 года кулакі высока паднялі рогі. Калі кулаку хто не падабаецца, то ён знойдзе сабе сэмую дрэнь — п'яніцу, напоіць яго, навучыць як гаварыць, зробіць сваім сведкам і тады падае на таго, хто яму не спадабаўся, у калегію з фальшывай скаргай, што той яму зглуміў пасевы. Нявіннага чалавека караюць.

Мо' вы нам скажаце, што абвінавачаны можа таксама мець сведкаў. Але тут справа не такая простая. Цяпер жульё шуміць у сяле. Астатнія, каго гэта не датычыць, не хочуць у такія справы ўмешвацца.

Знайшліся б у нас людзі, якія хацелі б гэта ўсё выкараніць, але яны не ведаюць куды кінуцца за дапамогай.

Дарагая «Ніва»! Мы не падаем табе ні назвы вёскі, ні сваіх прозвішч. Мы цябе не баімся, але баімся, каб не даведаліся злыя людзі, ад якіх тады спакою не чакай.

Пры пісанні гэтага пісьма нас было 6 чалавек, і мы просім адказаць нам на яго.

Можа ў будучым мы з Табой, дарагая «Ніва», разам будзем змагацца з подласцямі.

АД РЭДАКЦЫІ:

Шаноўныя грамадзяне! Ваш ліст мы прачыталі з увагай і з нязменшай увагай адносімся да адказу. Не, не маеце вы рацыі, гаворачы, што народная ўлада лепш адносіцца да багачоў, чым да беднякоў. Не маеце таксама рацыі, калі гаворыце, што так, як і вы, думае ўсё малазямельнае сялянства. Гэта няпраўда.

Не пярэчым, што ў вашай вёсцы магла скласціся падобная сітуацыя, аб якой вы пішаце. Але нельга гэты выпадак абагульняць.

Ёсць у нас яшчэ дрэнныя працаўнікі ў радах, ёсць хабарнікі, але з гэтага нельга рабіць вываду, што ў гэтым вінавата наша ўлада. Яна не гладзіць па галоўцы гэткіх людзей.

Дзе вясковай беднаце шукаць абаронцу? Іменна ў народнай улады. Хай нават усе мясцовыя прадстаўнікі ўлады будуць стаяць за багатых (у што не верым), то ўлада ж не канчаецца на вашай вёсцы, на тым, ці іншым адміністрацыйным працаўніку.

Калі вы бачыце, што ў вас у вёсцы робіцца нядобрае, вам нельга маўчаць. Нам прыемна было даведацца, што мы карыстаемся вашым даверам. Але чаму ж вы нават не падалі назвы вёскі, аб якой пішаце? Як жа вы хочаце змагацца са злом?

Ці не за лішняя баязлівасць перад «злымі людзьмі» (іх не так многа, як вам здаецца)?

Дарэчы, запэўняем вас, што яны нас баяцца, як агню. Не можа быць і мовы, каб мы не захавалі чыёй таямніцы. Таму пішыце да нас канкрэтна і не бойцеся, што даведаюцца аб вас «злыя людзі».

Вось так і вы будзеце жыць, калі вернецеся, — гаварыў ён.

Аднойчы, разлічваючыся, Віктар пераламіў погляд Бэна, які маслянымі вочкамі праводзіў міленькую афіцыянтку, і сурова заўважыў:

— Вось што, Бэн! З Парыжа зноў прыйшлі лісты ад тваіх бедных крэдытараў. Шукаюць яны цябе, даўжніка...

Бэн спрабаваў нешта сказаць, але Віктар суха абарваў:

— Глядзі, дзеўкі цябе і да кулі давядуць. Вернешся — тады хоць гарэм заводзі. А цяпер выкінь дурное з галавы, вучыся розуму...

«Розуму» іх вучылі шматвопытныя «прафесары».

Інструктарам тапаграфіі быў малодшы лейтэнант амерыканец Нік Ворд, які гаварыў толькі па-англійску. Гэты высокі, худы чалавек з блакітнымі вачыма і невялікай гарбінкай на носе — след даўняга ўдару — трымаўся нахабна, быў скупы, апранаўся безгустоўна і бедна. У школе хадзілі чуткі, што ён сын багатага генерала амерыканскай арміі, але Фін яго за скупасць адразу ж ахрысціў «Карабачкай», і яны так яго і звалі.

Ні Фін, ні Бэн не ведалі, зразумела, яго сапраўднага імені, таксама як і начальніка школы.

Неяк летам яны прыехалі ў гасцініцу «Гарміш», каб зняць нумар для ўсёй групы. З імі быў Ворд. Ён не ведаў нямецкай мовы, і Фін узяўся перакладаць. На пытанне гаспадара гасцініцы, хто ён, інструктар адказаў:

ПРАФ. ДР. В. СЛАВІНСКІ — кіраўнік кафедры біялогіі Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку.

Доследныя работы вучоных на Беласточчыне

Працаўнікі кафедры біялогіі Медыцынскай Акадэміі ў Беластоку і працаўнікі кафедры экалогіі*) Цэнтральнай школы сельскай гаспадаркі ў Варшаве ў 1955 годзе пачалі шэраг доследных работ у нізінах рэк Супраслі, Нараўкі, а таксама на Райгродскім возеры і ставе ў Дайлідах пад Беластокам.

У нізіне ракі Супраслі праведзена свайго роду класіфікацыя сенажацей паводле іх раслліннага стану. Затым праводзяцца доследы над іх кармавой вартасцю, над ураджайнасцю паасобных тыпаў сенажацей. Усебакова разглядаюцца ўмовы, ад якіх залежыць ураджайнасць гэтых сенажацей - сенакосаў.

У будучым намечана меліярацыя нізін рэк Супраслі і Нараўкі. Таму гэтыя доследы вучоных будуць падставай для апрацоўкі правільнага, рацыянальнага праекта меліярацыі і асваення надрэчных абшараў. Нашай сельскай гаспадарцы неабходна павялічыць прадукцыю поўнавартасных кармавых траў і больш перайсці на жывёлагадоўлю. Хімічныя аналізы траў, глеб і вод укажуць нам прысутнасць або адсутнасць у глебе, вадзе ці траве вапны, жалеза, паташу, фосфару, ёду і г. д. Бо гэтыя складнікі маюць уплыў на здароўе жывёлы. Будзе таксама ўдакладнена, якія карысныя травы трэба вырошчваць.

Адбываюцца доследы над зарастаннем русла ракі Супраслі. Зарастанне моцна тармозіць адплыў вады і павышае яе ўзровень. Аказваецца, прычынай забалочвання ракі Супраслі не з'яўляюцца воды ракі, але падземныя воды, бедныя кіслародам і кармавымі складнікамі. Ёсць меркаванні, што аналізы некаторых торфаў у нізіне выявяць іх пэўныя лячэбныя ўласцівасці.

Доследы ў значнай меры растлумачаць прычыны і раёны нізкага ўлову рыб, іх хваробы і г. д.

Вышэй успомненыя доследы, якія праводзіць калектыў вучоных, з'яўляюцца першай такой спробай у Польшчы.

Іх заканчэнне прадбачваецца ў 1961 годзе: Прызначаныя на гэта сродкі вельмі мізэрныя і пакрываюць усяго палову коштаў утрымання і закватэравання. Таму і праца цяжкая.

Падобныя доследы адбываюцца і ў нізіне Нараўкі.

Доследы Райгродскага возера распачаты ў 1956 годзе ў сувязі з праектам выкарыстання вод гэтага возера для заліву Куваскіх сенажацей. Штомесяц праводзіліся доследы багацця ў водах мінеральных і арганічных складнікоў. Ад 1956 года пачаты доследы дна возера, расліннага і жывёльнага планктону, стану рыб, гатункаў рыб і г. д. Цікавымі з'яўляюцца доследы гістарычных змен возера на падставе асадкавых пакладаў дна ад часоў ледавіковага перыяду, змена воднай і берагавой раслліннасці. Хімічныя аналізы вод праводзяць мгр. Т. Башынскі і мгр. Завадскі. Доследамі воднай і берагавой раслліннасці займаюцца я. А аб стане рыб, расліннага і жывёльнага планктону праводзіць доследы мгр. Базыль Чачуга. Трэба падкрэсліць, што мгр. Б. Чачуга, дзякуючы сваёй няўтомнай працы і таленту мае тут вялікія дасягненні і заслугі для навукі і рыбацкай практыкі. Выдатна апрацаваў ён таксама біялогію стынкі і селявы, рэліктавых рачкоў, першабытную прадукцыю даследаванага возера і шэраг планктонавых гатункаў.

Беласточчына з'яўляецца вялікай і невычарпальнай скарбніцай для навуковых прац, доследаў. Адны доследы нараджаюць другія. Цяжка прадбачыць, якія яшчэ праблемы паўстануць перад нашым навуковым калектывам і што яшчэ нам шчаслівы лёс падкіне. Адно можна сказаць, што за такія абмежаваныя сродкі і магчымасці ўжо мы зрабілі многа — у некаторых справах нават больш, чым можна было спадзявацца.

З увагі на тое, што нашыя доследы датычаць Беласточчыны і маюць гаспадарчае значэнне, добра было б, каб і ваяводскія ўлады дапамаглі нам у нашай працы.

---

*) экалогія — навука аб уплыве на арганізм асяроддзя.

Фальклор Беласточчыны

ЧЫ Я, МАМО, ПЕРЭРОС

Чы я, мамо, не дарос,
Чы я, мамо перэрос,
Чы не рублена хата,
Што не любяць дзяўчата?

Ні ты, сынку, не дарос,
Ні ты сынку перэрос;
У цябе рублена хата,
А не любяць дзяўчата.

Бо ты тонкі, высокі,
І бязрэбры, і бязбокі,
І без верхнёі губы,
Не смяешся — відно зубы.

У цябе нос, як у бабы,
У цябе очы, як у жабы,
У цябе усы, як у рака,
А сам рыжы, як сабака.

Запісала ЛЮБА КРАСОЎСКАЯ ў вёсцы Подваркі (Фальваркі Тыльвіцкія) Беластоцкі павет.

Асветная камісія пры ГП БГКТ

23 мая ўтворана Асветная камісія пры Галоўным Праўленні нашага Таварыства ў Беластоку. У склад Камісіі ўваходзіць 9 асоб — дзеячоў беларускага школьніцтва на Беласточчыне. Старшынёй з'яўляецца Мікалай Лебядзінскі — шматгадовы асветны дзеяч.

Першае пасяджэнне Асветнай камісіі адбудзецца ў чацвер — 25 чэрвеня. Абмяркуецца на ім актуальная сітуацыя ў нашым школьніцтве.

„Rocznik statystyczny woj. białostockiego 1958 r."

Нядаўна вышаў з друку „Rocznik statystyczny woj. białostockiego 1958 r.", 250 старонак, цана 20 зл.

Статыстычны гадавік Беластоцкага ваяводства дае магчымасць пазнаёміцца з шырокім развіццём амаль усіх галін нашага грамадскага жыцця.

Шкада, што аўтары гэтай кнігі не змаглі ўключыць звестак аб існаванні нацыянальных меншасцей, ані словам не ўспамінаюць аб існаванні польскага і беларускага друку на Беласточчыне.

І ўсё ж гадавік з'яўляецца карысным дапаможнікам для ўсіх, хто вывучае развіццё эканомікі і цікавіцца грамадскімі справамі Польшчы. (мб)

Карысная кніга

Зусім выпадкова трапіла мне ў рукі кніга вялікага фармату (29x20 см.), у аб'ёме 152 стр. пад назвай:

Marian Jurkowski — Problem kształtowania się kultury białoruskiej. Warszawa 1958 r. Instytut Polsko-Radziecki przy Zarządzie Głównym Przyjaźni Polsko-Radzieckiej.

Частка І: Беларуская культура да Вялікай Кастрычніцкай Сацыялістычнай рэвалюцыі.

Частка ІІ: Культура Савецкай Беларусі. Прачытаўшы гэтую кнігу, атрымліваем шчырую прыемнасць. Аўтар яе — М. Юркоўскі, як відаць, з любоўю аднёсся да пастаўленай перад сабой задачы. Не пашкадаваў працы, каб даволі грунтоўна асвятліць праблему фармавання беларускай культуры. Выхад у свет такой кнігі з'яўляецца фактам станоўчым. Літаратуры, закранаючай праблемы беларускай культуры, гісторыі беларускага народу, яго эканомікі ў форме манаграфічнай дасюль у Польшчы адчуваецца недахоп. Паяўляліся раней, паяўляюцца час-ад-часу і зараз паасобныя артыкулікі, але яны рассеяны па розных газетах і часопісах і ні ў якой меры не задавальняюць вялікага попыту на літаратуру інфармацыйна - энцыклапедычнага характару. Кніжка М. Юркоўскага якраз у вялікай меры спаўняе такое энцыклапедычна - інфармацыйнае заданне. Шкада толькі, што яна адбіта на гектографе ў невялікай колькасці, як быццам «на ўнутраныя патрэбы».

Пажадана, каб праца М. Юркоўскага была дапоўнена новымі матэрыяламі, каб былі выпраўлены недахопы, якія сустракаюцца ў ёй, і пасля кніга выйшла ў свет у новай «вопратцы» і большым тыражом. М. П.

П. БАРАШАЎ і В. КІТАІН 17)

(Дакументальная аповесць, расказаная палкоўнікамі П. Н. Сахаравым і Нагаевым).

— Нік Ворд, амерыканец... — аднак ніякіх дакументаў не паказаў, ды гэтага ад яго і не патрабавалі.

Радыёсправу ў школе выкладаў амерыканец Дан — год дваццаці сямі. Гэты словаахвотны хлопец расказваў аб сабе многа. Да школы ваяваў радавым у Паўднёвай Карэі, але, дзякуй богу, — як ён не без радасці заўважыў аднойчы — шчасліва адтуль выбраўся, потым наведваў нават нейкі ўніверсітэт. Дан часта ў голас марыў аб тым лепшым часе, калі скончыцца «праца» ў школе і ён, сабраўшы капітал, вернецца, нарэшце, у Штаты...

Ішоў трэці месяц навучання Фіна і Бэна дыверсіям, забойству і шпіянажу. Не адзін раз пасля гульні ў пінг-понг яны выязджалі на палігон і да болі ў вачах расстрэльвалі адну за другой абоймы «вальтэраў» — доўгаствольных бясшумных пісталетаў амерыканскай прадукцыі.

У тыя дні стаяла яснае надвор'е, навокал, здавалася панавалі цішыня і спакой, і толькі за глухой агароджай на ўскраіне Кауфбейрана гэтыя двое ліхаманкава вучыліся пападаць у мішэнь, без памылкі біць нажом і без боязні ўскрываць ампулу са смяротным ядам.

Неяк яны сядзелі ў сваёй кватэры каля расчыненага акна. Бэн лістаў нейкі часопіс, Фін курыў, а Боб расцягнуўшыся ў крэсле, пацягваў віскі з содавай.

За акном на раскідзістай вішні чырванелі ягады, пад дрэвам дзве немкі вышчыпвалі пустазелле з градкі з радысам. Раптам на вішню апусцілася чарада вераб'ёў.

— Фін, спрабуй ты, як дзейнічае гэта штучка! — і захмялеўшы Боб працягнуў яму доўгаствольны пісталет бясшумнага дзеяння. Знімі пару вераб'ёў!..

Фін выстраліў. У пакоі раздаўся ціхі шчаўчок, падобны на гук раскрыўшагася партсігара, а адзін з вераб'ёў, разарваны на кавалкі, зваліўся каля немкі. Тая здзіўлена падняла вочы і ў той жа момант убачыла, як без усякай прычыны яшчэ адна птушка разляцелася ў шматкі і крывавым кавалкам звалілася на градку.

—Малайчына, Фін! — зарагатаў задаволены Боб.

Некалькі разоў да іх у школу прыязджаў інструктар, якога нават Віктар называў толькі па мянушцы «Сібірак». Гэты вялізны вярзіла са шрамам на шчацэ выводзіў Фіна і Бэна ў суседні лясок і там вучыў нячутна хадзіць, замятаць сляды, будаваць зямлянкі і распальваць вогнішча так, каб яны не дымілі і не гарэлі ярка ў начной цемры.

Аднойчы начальнік школы прыехаў да іх з двума хлопцамі.

— Джо і Карл, — прадставіў ён новых маўклівых незнаёмых. — На заданне вы пойдзеце разам, чацвёра. Прывыкайце адзін да другога...

Фін з першага ж дня не ўзлюбіў высокага, статнага Карла — хлопца год дваццаці шасці, з валявымі замашкамі чалавека, які прывык камандаваць. Карл лёгкай, крадучайся паходкай шныраў па дому, да ўсяго прыглядаўся падазрона і, калі хадзіў, нёс свае моцныя рукі так, як быццам бы гатовы быў скочыць на некага і сціснуць яму горла.

— Гэтага тыпа я ведаю! Сябра Рагулі. Ён доўга сярод эмігрантаў абціраўся, чытаў ім «лекцыі» пра бальшавіцкія зверствы! — сказаў неяк Бэн, калі яны засталіся ўдвух.

(Працяг у наступным нумары)

Усякая ўсячына

ВОЗЕРА ЗНІКЛА ПАД ЗЯМЛЁЙ

Вучоныя - спецыялісты павінны разгадаць незвычайную загадку, якую загадала ім прырода ў мясцовасці Н'ю-Годн у Пенсільваніі. Пан Граджо, думны ўласнік возера размерам 14 тысяч квадратных метраў якраз спажываў абед, калі пачуў незвычайны шум. Ён з усёй сям'ёй выбег з памяшкання і ўбачыў, як на вачах ападае ўзровень вады ў возеры. Нарэшце, вада зусім знікла, пакідаючы на сярэдзіне цёмную яму размерам каля 45 квадратных метраў. Ніхто не ведае, дзе падзелася вада разам з рыбай.

«НЕБЯСПЕЧНЫ»

Амерыканская паліцыя прыдумала асаблівую кару для парушаючых правілы дарожнага руху. Вінаватаму прычапляецца да аўтамабіля шыльда з надпісам: «Небяспечны». Ён вымушан ездзіць з гэтай шыльдай 48 гадзін. Калі яшчэ раз парушыць правілы дарожнага руху, час язды з шыльдай працягваецца аж да трох месяцаў. Калі ж і гэта не памагае, то злоснаму парушальніку канфіскуецца права вадзіць аўтамабіль.

НАЙБОЛЬШАЯ БОЧКА

Найбольшая цыстэрна на віно знаходзіцца ў Мендозе (Аргентына) Яна змяшчае 1.112 тысяч літраў віна Цыстэрна зроблена з бетону. Найбольшая драўляная бочка знаходзіцца таксама ў Мендозе. Яна змяшчае 300 тысяч літраў віна. У Еўропе найбольшая бочка знаходзіцца ў Гайдэльбергу — яна змяшчае 222 тысячы літраў.

МЕНЮ ЗАМЕСТ ПАШПАРТА

Аферыст Ахмед Ярумік зрабіў сабе асаблівы пашпарт. Ён узяў сабе з рэстарана у Бухарэсце меню на румынскай мове, прыклеіў свой фотаздымак, прыляпіў марку і падрабіў пячатку. З гэтым дакументам ён ездзіў шэсць год па многіх краінах. Калі яго пыталі, што гэта за дакумент, ён тлумачыў, што гэта пашпарт Абозу Аб'яднаных Нацый. Толькі на бацькаўшчыне, у Турцыі, справа была выкрыта.

Скок з шастом па рысунку з XVIII ст. Як відаць, шастом карысталіся тады з іншай мэтай.

БЛІЖЭЙ НЕБА

Скок з шастом — гэта адзін з прыгажэйшых відаў спорту. Самай высокай граніцы — 4 м. 82 см. — дасягнуў амерыканец Роберт Гутоўскі. (Сам ён польскага паходжання).

Скок з шастом нарадзіўся, відаць, у старажытнай Грэцыі, дзе быў вядомы ўжо ў XVI ст. да нашай эры. З шастом тады гулялі або пры дапамозе яго пераскоквалі равы. Скок з шастом як від спорту ўпершыню меў месца ў 1866 годзе на спаборніцтвах у Англіі. Перамог тады Велер — скочыў на 3,05 м. Праз 100 год рэкорд вырас на 2 м.

4 м першым перайшоў амерыканец Врыхт у 1912 годзе. У 1922 — 25 г. г. нарвежац Гоф дайшоў да 4,25 м. Гоф, хоць 8 год быў непераможным у скоку з шастом, ніколі аднак не здабыў алімпійскага медаля, хоць заўсёды аб гэтым марыў. Зноў Рычардс, які здабыў 3 чарговыя алімпійскія медалі (2 залатыя ў 1952 і 1956 г. г. і 1 сярэбраны), ніколі не быў рэкардзістам. Скакаў ён з шастом, як сам казаў, «каб быць бліжэй неба». (Рычардс быў пастарам). Але неба не змілавалася над ім і не дало рэкорду.

Цар інкаў моліцца перад залатым вобразам бога сонца — Інці (гравюра на дрэве з XVIII ст.).

ДЗЯЎЧЫНКА „СПАЛА" 500 ГОД

ІНКІ — СТАРАЖЫТНЫ НАРОД

Пакуль пачну тлумачыць сэнс загалоўка, раскажу найперш аб адным народзе, які жыў на тэрыторыі цяперашняй дзяржавы Перу (Паўднёвая Амерыка) у 11 стагоддзі. Было гэта першабытнае індзейскае племя, званае інкі. У 1433 годзе правадыр інкаў Пачакуці (па-нашаму — той, які зрабіў пераварот) заваяваў і далучыў да інкаў шмат акружаючых плямён. Такім чынам узнікла дзяржава інкаў. Сталіцай яе быў горад Куско. Інкі былі гаспадарамі, не працавалі. Служылі ім і на іх працавалі заваяваныя плямёны.

Улада цара акружалася рэлігійным арэолам. Нарадзіны намесніка трону, каранацыя цара, вялікая ваенная перамога адзначаліся складаннем богу людскіх ахвяр. Забіваліся пераважна дзеці або маладзенькія дзяўчаткі.

Культура інкаў была высокая. Шырока ўжывалі яны медзь, бронзу, серабро, золата. Багата развілося ткацтва. Інкі ўмелі арашаць палі, рабіць трывалыя дарогі, пракладаць масты, нават вісячыя. Існавала сваеасаблівая пошта ў выглядзе дарожных ганцаў. Існавала і «вузялковае пісьмо», школы. У 15 стагоддзі пачала развівацца архітэктура, мастацтва, кераміка.

У 1532 годзе іспанцы захапілі і разграмілі дзяржаву інкаў, а іх саміх зрабілі сваімі нявольнікамі.

ЗНАХОДКА Ў ГАРАХ

У сакавіку 1944 года група індзейскіх горцаў ішла сцежкай, якая вілася па гарах Андах (Паўд. Ам.). У пэўнай хвіліне падарожнікі затрымаліся перад невядомай пячорай. Увайшлі ў сярэдзіну і сталі, як укопаныя. Сцены пячоры серабрыліся тоўстым кажухом інею, а ўгары віселі соплі лёду, у якіх ігралі мільёны брыльянтавых іскраў.

Падарожнікам здалося, што ўвайшлі яны ў казачную краіну. Пасярэдзіне, на высечаных у скале карах, ляжала... маладзенькая, можа 12-гадовая дзяўчынка, апранутая ў белае адзенне і прыбраная залатымі цацкамі. Выглядала, як жывая, здавалася, дзяўчынку нехта нядаўна сюды палажыў. Вакол нар стаялі розныя хатнія прылады і пасуда з ежай.

Падарожнікі паведамілі аб сваёй знаходцы вучоным Перу. Вучоныя, даследваўшы гэтую з'яву, сцвярдзілі, што дзяўчынка «спіць» у пячоры ўжо 500 год і што свяшчэннікі інкаў прысвяцілі яе богу Сонца, каб адзначыць нейкую важную дзяржаўную дату. Яны забілі яе і пасля працэсіяй неслі яе цела па горных сцежках і палажылі ў пячору. А мароз, што нязменна пануе ў высокіх Андах, законсерваваў цела дзяўчынкі і захаваў яго да нашых дзён. Цікава, ці ведалі інкі, што мароз такі цудатворца?

Гліняную пасуду інкі ўпрыгожвалі малюнкамі

ДЛЯ ГАСПАДЫНЬ

Калі шарсцяныя вязаныя рэчы мыюцца няправільна, яны звальваюцца. Каб паправіць такую папсаваную рэч, яе трэба памыць у растворы з васьмі літраў мыльнай вады, у якую дадаюць адну сталовую лыжку шкіпінару і адну сталовую лыжку спірту. Потым рэч трэба добра прапаласкаць у чыстай халоднай вадзе, адціснуць і хутка высушыць. Для гэтага ў сярэдзіну рэчы і ў рукавы кладуць чыстыя сухія анучы і мяняюць іх аж да высыхання.

* * *

Часам у бутэльку можа трапіць корак. Каб выцягнуць корак з бутэлькі, трэба змачыць у гарачай вадзе анучу і абгарнуць ёю горла бутэлькі. Ад цяпла шкло нагрэецца, і корак будзе лёгка выцягнуць.

* * *

Пастаўленыя ў ваду кветкі даўжэй захаваюць сваю свежасць, калі ў вадзе растварыць таблетку аспірыну. Ваду трэба мяняць кожныя два дні, адрэзваючы пры гэтым сцябло на адзін сантыметр. Злёгку завяўшыя кветкі зноў набудуць свежасць, калі іх апусціць на некалькі хвілін у цёплую ваду на глыбіню 10 сантыметраў і дадаць туды чайную лыжку спажыўнай солі.

Насельніцтва СССР

Усесаюзны перапіс насельніцтва, праведзены ў студзені 1959 года ў СССР паказаў, што, нягледзячы на вялікія страты, панесеныя ў час вайны, насельніцтва Савецкага Саюза са 190,7 мільёнаў (у 1939 годзе) павялічылася да 208,8 мільёна ў 1959 годзе.

Насельніцтва Беларусі паменшылася з 8.910 тысяч (перад войной) да 8.060 тысяч у 1959 годзе.

Характэрнай асаблівасцю ў структуры насельніцтва Савецкага Саюза з'яўляецца змяншэнне працэнта мужчын у адносінах да ўсяго насельніцтва (мужчыны — 45 прац., жанчыны — 55 прац.). Колькасць мужчын і жанчын да 32 год аднолькавая.

Колькасць гарадскога насельніцтва Савецкага Саюза перад вайной складала 60,4 мільёна, у 1959 годзе яна павялічылася да 99,8 мільёна.

Колькасць гарадскога насельніцтва Беларусі павялічылася з 1.855 да 2.475 тысяч.

Змянілася колькасць насельніцтва буйнейшых гарадоў Савецкага Саюза. Масква, якая ў 1939 годзе налічвала 4 мільёны 183 тысячы насельніцтва, цяпер мае 5 мільёнаў 32 тысячы. Насельніцтва Ленінграда зменшылася з 3 мільёнаў 385 тысяч да 3 мільёнаў 300 тысяч. Насельніцтва Кіева павялічылася з 847 тысяч (у 1939 годзе) да 1 мільёна 102 тысяч у 1959 годзе. У Мінску, які налічваў перад вайной усяго 237 тысяч насельніцтва, у цяперашні час пражывае 509 тысяч чалавек.

А. Ч.

лісты... лісты... лісты... лісты... лісты...

Практычныя парады

Не выкідайце попелу і сажы на дарогу

Калі ідзеш ці едзеш вёскай, то вельмі часта можна заўважыць купкі сажы ці попелу выкінутыя на вуліцу. Таксама непрыемна глядзець, калі гаспадыні выліваюць ці выкідаюць смеццё. Попел, памыі, смеццё, фэкаліі і розныя згрэбкі на панадворку павінны складвацца на так званую купу кампастовую. Праз нейкі час гэтага шмат назбіраецца. Калі ўсё гэта перагніе вывезці ў поле ці на сенажаць, як угнаенне.

Каб даць добры ўраджай, нашыя палі патрабуюць шмат угнаення.

Н. ПЕРАВОЙ
Зубава

Ад бацькоў залежыць найбольш

Вялікую ролю ў выхаванні дзяцей адыгрывае школа. Але, на маю думку, самае галоўнае тут — выхаванне ў сям'і, уплыў бацькоў. Вось некалькі прыкладаў з маёй аколіцы. У школу ў Ласінцы ходзіць у 3 клас Коля Банькоўскі з Катлоўкі. Ён дрэнна вучыцца, мае шмат двоек, але яны зусім яго не хвалююць. І паводзіны яго вельмі дрэнныя. Не слухаецца Коля настаўнікаў, а нават і кіраўнічкі школы. Адным словам, вялікую біду з ім маюць выхавальнікі.

Кіраўнічка школы звярнулася за дапамогай да бацькоўскага камітэта. Камітэт на сваё пасяджэнне папрасіў бацьку Колі. Бацька расказаў аб сыне, аб яго паводзінах у хаце. Сцвердзіў ён, што сын нават да маткі дрэнна адносіцца. Гутарачы з членамі бацькоўскага камітэта, Ігнат Банькоўскі зразумеў, што яго сын у хаце дрэнна выхаваны і таму яму ніпачым ніякія аўтарытэты. Значыць, калі ў хаце кепска стаіць справа выхавання дзяцей, дык і ў школе з такімі вучнямі многа цяжкасцей.

У школе ў Барысаўцы вучацца Вася Маковіч і Коля Фарманюк. Да настаўнікаў яны не маюць ніякай павагі. Аб гэтым сведчыць той факт, што ў свайго кіраўніка школы яны кралі яйцы з седала.

І зноў тут віна бацькоў, якія на паводзіны дзяцей не звяртаюць ніякай увагі. Школе цяжка выхоўваць такіх дзяцей, якія ўжо перад паступленнем у яе былі распушчаныя, а бацькі ім патуралі, ніколі не каралі за дрэнныя праступкі, дазвалялі рабіць дзіцяці тое, што падабаецца. А выхаванне ж ідзе належнай дарогай, калі дакладаюць старанняў разам са школай і бацькі.

ЯНКА ПЛЕВА
старшыня бацькоўскага камітэта
вёска Ласінка
Гайнаўскі павет

Будуецца святліца

Наша вёска Градэлі мае 86 дамоў. Сяляне гэтай вёскі ў мінулым годзе пачалі будаваць новую святліцу. Святліца знаходзіцца ў васёлым месцы. Навокал святліцы растуць прыгожыя дрэвы. Усе сяляне складаюць грошы і разам будуюць. Моладзь з нецярплівасцю чакае заканчэння будовы святліцы.

Валя АМЕЛЬЯНЮК
вёска Градэлі
Бельскі павет

Толькі для нашых карэспандэнтаў

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ

Заметка — самы просты, але надзвычай неабходны і важны жанр газетнага матэрыялу. Мовай заметкі газета паведамляе чытачу, што, дзе і калі адбылося. Звычайна пры гэтым паведамляецца аб адным факце, які мае пэўнае грамадскае значэнне. І гэты факт не разгортваецца шырока той або іншай тэмы. Заметка, а таксама самы працейшы яе від — кароткія хранікальныя паведамленні з'яўляюцца жывым летапісам нашых штодзённых спраў.

Па свайму памеру заметкі не павінны быць вялікімі, іх змест павінен укладвацца ў некалькі радкоў. Абавязак кожнага карэспандэнта адбіраць самыя цікавыя факты, расшыраць тэматыку сваіх заметак, імкнуцца пісаць іх коратка і зразумела.

Чым жа адрозніваецца карэспандэнцыя ад заметкі?

У заметцы звычайна паведамляецца аб адным факце. Карэспандэнцыя ж ахоплівае некалькі фактаў, якія аб'яднаны адной тэмай. І гэтыя факты не проста паведамляюцца, а ўжо робіцца аналіз іх. Карэспандэнцыя павінна даць адказ на пытанні, дзе, як, якім чынам і што адбылося.

У карэспандэнцыі аналізуецца і абагульняецца, даецца ацэнка істотным фактам, што характарызуюць які-небудзь бок дзейнасці. А гэтая акалічнасць патрабуе ўмення правільнага аналізу фактаў. Ацэньваць іх трэба не на свой, як кажуць, аршын, а выходзіць з агульнаграмадскіх інтарэсаў.

Якія асноўныя этапы работы над карэспандэнцыяй?

Перш за ўсё выбар тэмы, яе распрацоўка і, нарэшце, само напісанне.

Выбраць цікавую тэму, вызначыць яе злабадзённасць даволі складаная і цяжкая справа. Іншы раз аўтару ўдаецца на аснове, здавалася, невялікага факту падняць вялікую тэму, павесці слушную размову. А бывае і наадварот. Фактаў прыводзіцца многа, а сур'ёзнай размовы аб тым або іншым пытанні няма.

Відавочна, што, акрамя выбару тэмы, трэба яшчэ падрабязна распрацаваць яе.

Гэта значыць, неабходна глыбока ўнікнуць у справу, дэталёва вывучыць факты, вельмі добра ведаць тое, аб чым пішаш. Аб сур'ёзным і важным трэба гаварыць дзелавіта і прадумана. А каб атрымалася гэта, патрэбна яскрава ўявіць сабе тое, аб чым думаеш пісаць. Перад гэтым аўтар павінен пагутарыць з людзьмі, азнаёміцца з дакументамі.

Калі збіраешся з кім-небудзь весці гутарку для збору фактаў для карэспандэнцыі, то варта падумаць і скласці план гутаркі. Пры гэтым усю ўвагу трэба сканцэнтраваць на галоўным, істотным. Непадрыхтаванасць да гутаркі можа прывесці да таго, што субяседнік будзе стомлен другараднымі пытаннямі, а патрэбных адказаў на галоўныя пытанні не дасць.

Увесь сабраны для карэспандэнцыі матэрыял неабходна ўсебакова абдумаць. Са шматлікіх запісаных фактаў павінны быць адабраны самыя характэрныя. Карэспандэнцыю нельга перагружаць мноствам усякіх фактаў.

Максім Горкі вучыў, што факт яшчэ не ўся праўда, а сыравіна. Нельга, гаварыў ён, смажыць курыцу з пер'ем. Трэба ўмець знаходзіць у факце сэнс.

Парады юрыста

Як скласці завяшчанне

На просьбу гр. І. П. з Аўгустова падаць узор завяшчання, падаем асноўныя правілы, ад захавання якіх залежыць важнасць завяшчання.

Спадчыннае права, якое абавязвае ў Народнай Польшчы, прадбачыць наступныя віды завяшчанняў: завяшчанне, напісанае ўласнаручна завяшчальнікам, завяшчанне, складзенае старшынёю прэзідыума ГРН, заключанае ў форме натарыяльнай, а таксама завяшчанне надзвычайнае.

Што датычыць зместу завяшчання, то закон не прадбачыць ніякіх асаблівых вымаганняў. Хопіць напісаць яго так, каб змест яго быў ясны і зразумелы. Напрыклад:

«Я, Мацей Крупа, цэлы свой маёнтак завяшчаю на выпадак смерці свайму старшаму сыну Сямёну. Адначасова абавязваю яго даваць сыну Івану па 600 зл. у месяц да часу, пакуль той не скончыць Акадэміі Медычнай і не атрымае магчымасці самастойнага існавання».

Завяшчальнік павінен гэткае завяшчанне напісаць уласнаручна, падпісаць і паставіць чысло, месяц і год яго састаўлення. Несапраўдным з'яўляецца завяшчанне, напісанае кім-небудзь і падпісанае завяшчальнікам. Пагэтаму, хто не можа напісаць завяшчанне ўласнаручна, павінен звярнуцца да натарыуса або старшыні прэзідыума ГРН.

Толькі тады, калі завяшчальніку па прычыне хваробы пагражае смерць і немагчыма прывесці да хворага натарыуса або старшыню прэзідыума, завяшчальнік можа папрасіць трох сведкаў і у іх адначасовай прысутнасці выказаць сваю волю. Адзін з гэтых сведкаў, або іншая асоба павінны спісаць волю завяшчальніка, а сведкі павінны падпісаць завяшчанне. Гэткае завяшчанне астаецца важным нават тады, калі яно не будзе спісана.

Закон называе такія завяшчанні: «тэстамент шчэгульны». Складаць яго можна толькі ў крайнім выпадку. Інакш пагражае прызнанне яго нявcovнім.

Старшыня прэзідыума складае завяшчанне ў прысутнасці двух сведкаў.

Ва ўсякім выпадку пад пагрозай несапраўднасці завяшчання не можна паклікаць на сведкаў асобу сляпую, глухую, нямую, непісьменную, караную судом за фальшывыя паказанні, асобу, якая атрымоўвае якую - небудзь карысць з завяшчання, а таксама сваякоў гэткай асобы і яе мужа або жонкі. В. С.

Новы гурток БГКТ

Нядаўна быў створаны новы гурток Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў вёсцы Коматаўцы. У яго склад увайшло 7 асоб. Старшынёю гуртка выбралі юнака Пятруся Яроша.

Гуртkoўцы пастанавілі павялічыць колькасць членаў і вярнуць гонар драмгуртку, які ў мінулым быў вядомы ва ўсёй аколіцы. Першае выступленне яго прадугледжана на заканчэнне заняткаў у школе.

Кіраўніком драмгуртка з'яўляецца настаўніца Зоя Алекша.

ЯНКА СЕРАДА
Міхалова
Беластоцкі павет

Гурток ЗМВ приступіў да дзейнасці

У нашай вёсцы развярнуў шырокую культурную дзейнасць гурток Саюза сялянскай моладзі. Спачатку стварылі драмгурток, які хутка падрыхтаваў п'есу «Залёты на кватэры» і паспяхова даў два выступленні ў сваёй вёсцы. Мастацкім кіраўніком драмгуртка з'яўляецца Павел Нікіцюк. Члены гуртка не аднойчы думаюць аб тым, як узняць на вышэйшы ўзровень сельскагаспадарчую культуру. Памаленьку бяруцца яны за сельскагаспадарчыя часопісы і брашуры.

ЯНКА НІКІЦЮК
вёска Мокрае, пав. Бельскі.

ГРАМАДСКІМ ЧЫНАМ БУДУЮЦЬ БРУК

У вёсцы Плянты(Беластоцкі павет) няма бруку. Некалькі дзён таму назад сяляне вёскі пачалі брукаваць вуліцу. Ужо зрабілі споры кавалак добрай дарогі.

Падобны чын зрабілі ўжо даўней члены гуртка ССМ у Круглым Ляску. На працягу аднаго дня зрабілі яны рамонт дарогі на шашы Круглы Лясок — Мацейкава Гара.

У Пялоцы таксама робіць новы брук на вуліцы сваёй вёскі. (яс)

Цікавая плантацыя

У мясцовасці Кузніца (Сакольскі пав.) некалькі год таму назад закладзена плантацыя дзікіх руж. З іх атрымліваецца вітаміна Ц і вітамінавыя канцэнтраты. Плантацыя пашырана да 30 гектараў.

„NIWA”

Organ ZG BTSK Adres ZG BTSK: Białystok M. C. Skłodowskiej 1 tel 54-14
Redaguje Kolegium Adres redakcji: Białystok ul Wesołowskiego 1. tel zentr 37-41 red naczelny i sekretariat 25-89
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa”
Warunki prenumeraty w Polsce miesięcznie — 2.40 zł kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł rocznie — 28.80 zł
Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch”. Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma
Prenumeratę na „Niwę” przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł Należność na prenumeratę za granicę wpłacać na konto — PKO 1-6 100024 PKWZ „Ruch” Warszawa
Zamówienia na „Niwę” z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA” Warszawa Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto NBP Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16 Nkl. 5150 Bltk. P 1

У «вольным свеце»

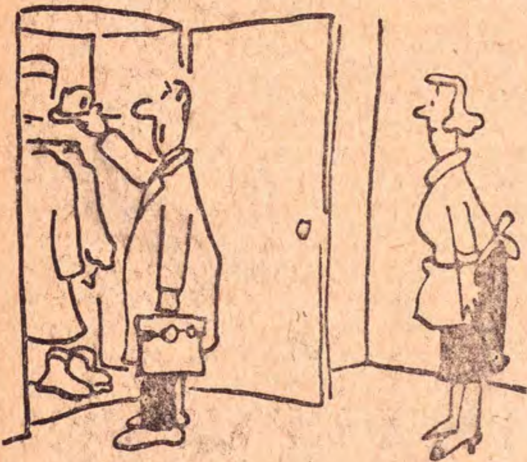

— Будзь упэўнена, што цяпер я прысвячу больш часу табе і дзецям, бо мяне рэдукавалі.

(«Уол-Стрыт Журналь»)

АДКАЗАЛІ

Адзін чалавек, праязджаючы праз Плюцічы спытаўся.

— Колькі кіламетраў можа быць да Бельска?

— Два з хвосцікам, — адказаў той яму.

— А колькі мае той хвосцік?

— Каля дзесяці, — адказаў плюцінскі селянін.

Прыслаў
А. СУПРУНЮК
Плюцічы, п. Страбля.
Бельскі пав.

ПЫТАННЕ ПА ГРАМАТЫЦЫ

Малы Валодзя вывучае граматыку — час мінулы, цяперашні і будучы. Раптам пытае ў маці:

— Мама, які гэта час: бацька гуляе ў карты?

— Змарнаваны — адказвае маці. (кв)

НЯЎЖО ЯНА ЎСТАНЕ?

Зыйшліся два суседы і размаўляюць між сабой.

Андрэй:

— Бачыш, суседзе, як хораша ўсё ажыўляецца, зелянее, вылазіць з зямлі.

Сцяпан:

— Ох, то ж я тыдзень таму пахаваў цёшчу, няўжо і яна ажывіцца і вылезе?.

НЕ ЗРАЗУМЕЎ

Аднойчы бацька прынёс банку шмары і кажа:

— Ідзі, Вася, пашмаруй воз.

Вася ўзяў банку і пайшоў. Па нейкім часе вярнуўся з пустой банкай у руках.

— Ну, што пашмараваў? — пытае бацька.

— Пашмараваў, толькі на калёсы не хапіла.

Прыслала:
НАДЗЯ ІВАНЮК
в. Паўлы

КАВАЛІ

Залатыя рукі ў каваля, таму няма чаго здзіўляцца людзям, якія любяць круціцца каля кузні. Здараюцца аматары, якія дапамагаюць кавалю раздуваць мех ці прабуюць сілы ў малатабойным майстэрстве. Кожны з нас захапляецца, бачачы, як у спрытных руках каваля жалеза ператвараецца ў воск, і розныя мудрагелістыя рэчы з гэтага жалеза атрымліваюцца.

Я дык думаў, кавалям ўсё ўдаецца, таму што яны часта на рукі паплёўваюць.

Папаўшы неяк у кузню, я храбра ўзяўся за молат, а каваль, прыжмурыўшы вока, агледзеў маю постаць і сказаў: «Кішка твая затонкая для гэтай справы!»

«Гэй, каваль! Глядзі, каб я тваё кавадла не разбіў», — папярэдзіў я, паплёўваючы на рукі.

«Станавіся пад рукою, ды бі ў тое месца, дзе мой малаток гуляе», — прапанаваў каваль, хапаючы шчыпцамі распаленую шыну.

Біў я, размахваў, а як шыну зварылі і я апусціў молат, каваль сказаў: «Цяпер свісні — малайцом будзеш!»

Спрабаваў я: дух выходзіць, а свісту не атрымліваецца — задышка перашкаджае. А каваль смяецца, падае кавалак дроту і кажа: «Дай прыкурыць!»

— Дзе запалкі? — пытаю я.

— Ад запалкі і дурань прыкурыць. — азваўся каваль, узяў дрот і давай абстукваць яго малатком, ды так спрытна, што дрот пачырванеў. Прыкурыў каваль ад гэтага дроту і гаворыць: «Як пуд солі з'ясі, прыходзь на пробу, а пакуль вымятайся з кузні, тут патрэбны рукі моцныя, грудзі магутныя, вочы арліныя!»

Цяпер я зразумеў, чаму кавалёў паважае ўся аколіца. Да іх нават і коні з павагай адносяцца.

Звярніце ўвагу, мілыя чытачы, як конь, падыходзячы да кузні, вышэй задзірае галаву і ноздрамі шавеліць. Ганарыцца ён, разумее жывёліна, што выйдзе адсюль з новымі падноскамі, моцнымі, на жалезным ходзе.

У сельскай гаспадарцы каваль, як доктар, ад многіх хвароб вылечвае.

Новыя зубы баране ўставіць, моцнае вуха да касы прыварыць, бліскучы нос да плуга прыробіць, і плуг будзе зямліцу, як масла, рэзаць.

Зразумела, не кожная вёска кавалём хваліцца. Магчыма, кавалёў бракуе, а, можа, няма каму мех расцягваць, ці проста кандыдаты ў кавалі не паспелі з'есці пуда солі, хто ведае? Але факт застаецца — кавалёў у нас малавата.

Праўда, многія ўмеюць каваць языком, замест мяхоў — раздуваюць непаразуменні сярод суседзяў, вараць справы ад якіх молат а робіцца, але такіх кавалёў людзі добрыя бокам абыходзяць.

Дзядзька Лявон

Гэзмы каля парэднога пад'езда

— Цікава: дзе пазнаёмілася мая рара... з маёй апошняй жонкай?

ПРОСЬБА

— Тата, купі мне трубку.

Маё дзіця ты будзеш трубіць мне пад вухам і я нічога не зраблю за табою.

— О не, тата, я буду трубіць толькі тады, калі ты спаць будзеш.

Зінаіда КАРПОВІЧ
Страшава
Беластоцкі павет

ЛЯ БІЛЕТНАЙ КАСЫ

Пасажыр:

— Прашу білет!

Касір:

— Куды?

Пасажыр:

— А вам што да таго?

Касір:

— Я мушу ведаць, куды едзеце, каб даць білет.

Пасажыр (са злосцю):

— Еду да маёй нарачонай.

Прыслаў
Г. ЯКАНЮК
Дубічы Царк.
Гайнаўскі павет

НА ПАЖАРЫ

У вёсцы загарэўся дом старой бабулькі. Людзі прыйшлі ратаваць яго, а бабуля ў прыліве шчырасці кажа:

— Дзякую, дзякую вам. Каб Бог даў у вас загарэўся дом, то і я прышла б пасобіць.

Прыслаў
ЛЕНЯ ШХАНЮК
VI клас
вёска Лушчы
Гайнаўскі павет

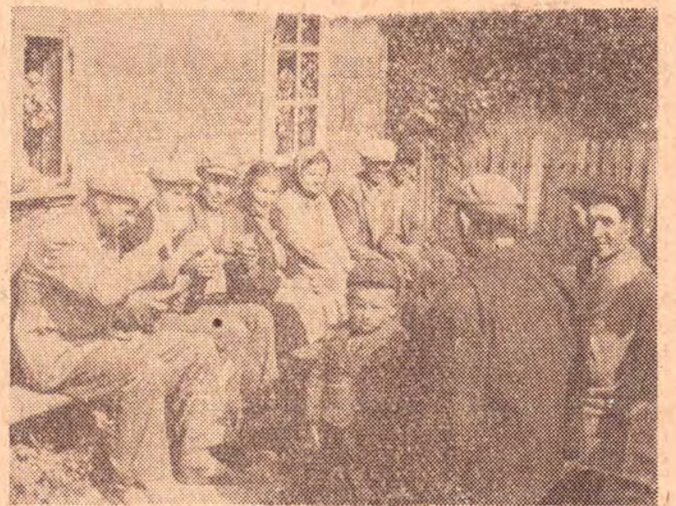

«Тысяча» (вясковы брыдж) на свежым паветры.

Частушкі з Ласінкі

Як праводзіць час культурна,
Каб не нудзілася нам?
Вы заедзьце у Ласінку —
Растлумачаць усё там.

У нядзелю, ці так святам,
Як няма чаго рабіць,
Там у карты людзі шпараць,
Што аж пара з іх клубіць.

То у «тысячу», то у «дурня»,
А ў качцы давай ў «очко»
І эту йгру яны так любяць,
Нібы свежа малачко.

І пайдуць ў рух залатоўкі,
Толькі бразгае метал,
Ужо пайшлі дзесяткі, сотні.
А за імі і скандал.

А ад сваркі ды да бойкі
Недалёка тут зусім.
А пачатак ў чым? У картах,
Як вядома нам усім.

Ласінчане, я вам раю —
У час вольны ад турбот,
Вы вазьміцеся за кніжку, —
Стане іншы з вас народ!

...А

Паміж майстрамі

— Біце, чаго чакаеце?
— Змены.